

Warszawa, dnia 7 kwietnia 2015 r.

KMP.575.2.2015.MF

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji w Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty w Warszawie
(wyciąg)**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku z dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192, dalej: OPCAT) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 26 - 27 stycznia 2015 r., do Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty w Warszawie (zwanego dalej: DPS, Domem, placówką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej: KMP lub Mechanizmem): Wojciech Sadownik (prawnik), Małgorzata Molak, (pedagog resocjalizacyjny) oraz Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog). W wizytacji wziął udział ekspert (dalej: ekspert) – lekarz geriatra Jerzy Foerster. Ekspertyza została włączona w treść niniejszego Raportu.

Przedstawiciele KMP sprawdzili na miejscu sposób przestrzegania praw mieszkańców DPS, dokonując oceny pod względem ich ochrony przed torturami oraz innym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji wykonano następujące czynności:

- przeprowadzono rozmowę z panią Ewą Chmielewską - dyrektorem placówki;
- dokonano oglądu budynku mieszkalnego Domu, w tym: wybranych losowo pokoi, warsztatu terapii zajęciowej, sanitariatów, kuchenek podręcznych, sali koncertowej pełniącej rolę kaplicy, stołówki;
- przeprowadzono w czasie wizytacji pokoi i innych pomieszczeń rozmowy z mieszkańcami oraz pracownikami DPS;
- przeprowadzono indywidualne rozmowy z losowo wybranymi mieszkańcami Domu;

- poddano analizie wybraną dokumentację, dostępną na miejscu dotyczącą funkcjonowania Domu i jego mieszkańców.

W trakcie wizytacji sporządzono dokumentację fotograficzną oraz przeprowadzono monitoring budynku pod kątem dostosowania pod względem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Pracownicy KMP poinformowali dyrektora DPS o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano dokumentację związaną z funkcjonowaniem placówki.

2. Charakterystyka placówki

Dom Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty w Warszawie jest jednostką budżetową m. st. Warszawy.

DPS jest koedukacyjną placówką stałego pobytu, przeznaczoną dla osób w podeszłym wieku.

Placówka dysponuje 47 miejscami. Z przedstawionych wizytującym informacji wynika, że w czasie wizytacji przebywało w nim 47 pensjonariuszy.

3. Legalność pobytu

Wśród mieszkańców Domu 4 osoby były umieszczone na podstawie postanowienia sądu. W tym jedna mieszkanka była ubezwłasnowolnionych całkowicie.

Analiza losowo wybranych akt pensjonariuszy nie ujawniła nieprawidłowości w zakresie legalności pobytu i dysponowania środkami finansowymi tych mieszkańców.

4. Personel

W DPS pracują 32 osoby (30 na umowę o pracę, 2 na umowę cywilnoprawną), m.in.: 3 opiekunki, 1 specjalista pracy socjalnej, kierownik działu opiekuńczo-terapeutycznego, 6 pielęgniarek, lekarz, 6 pokojowych, kapelan, instruktor terapii zajęciowej. Zgodnie z oświadczeniem dyrektora DPS, wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu opiekuńczo-terapeutycznego jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa (§ 6 ust. 2 pkt 3 lit. a rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2012 r. Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie domów pomocy społecznej [Dz. U. z 2012 r. poz. 964, dalej: rozporządzenie]).

Z analizy dokumentacji wynika, że personel Domu uczestniczył w 2013 r. m. in. w następujących szkoleniach: Jak pomagać osobom starszym?, Prawa mieszkańca Domu – DPS

miejszem pracy i zamieszkania, Zasady i możliwości udzielania wsparcia osobom starszym. Natomiast w 2014 r. pracownicy Domu uczestniczyli m. in. w następujących zajęciach: Prawa i obowiązki w zakresie depozytów w DPS, Pierwsza pomoc przedmedyczna, Pralnia pomysłów – rozwój usług opiekuńczych, Kierunki rozwoju rynku senioralnego w Polsce, Zasady wykonywania toalety wieczornej, zasady żywienia osób z dietą mix, Prawa i obowiązki mieszkańców DPS, diagnoza mieszkańców oraz tworzenie IPW, Zdrowie i aktywne starzenie się społeczeństwa, Zasady pielęgnacji.

Co roku pracownicy Domu uczestniczą w szkoleniu antymobbingowym.

Pomimo że, pracownicy Domu mają zapewnione szkolenia obejmujące szerokie spektrum tematów, przedstawiciele Mechanizmu stoją na stanowisku, iż z uwagi na trudności wynikające z pracy w DPS (obciążenia, stres itp.), ważne jest przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu, w związku z czym należy zorganizować dla pracowników DPS warsztaty z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

5. Traktowanie

W ocenie pracowników BRPO atmosfera panująca w Domu w trakcie wizytacji była bardzo dobra. Wizytujący zwrócili szczególną uwagę na podejście personelu do mieszkańców, które było pełne ciepła, cierpliwości i zaangażowania. Mieszkańcy podczas rozmów z przedstawicielami KMP chwalili opiekujących się nimi pracowników placówki.

Z informacji uzyskanych od mieszkańców Domu oraz personelu wynika, iż pensjonariusze nie są angażowani w wykonywanie prac na rzecz DPS.

Z informacji przekazanych wizytującym przez dyrektor placówki, w analizowanym okresie od początku 2013 r. do dnia wizytacji nie było prowadzonych przeciwko pracownikom placówki postępowań dyscyplinarnych, karnych lub cywilnych związanych z ich pracą w Domu.

W DPS obowiązuje dokument pt. *zasady postępowania personelu z mieszkańcem agresywnym*, w którym opisane są reguły zachowania się pracowników Domu w sytuacji, gdy któryś z pensjonariuszy zachowuje się agresywnie. Zgodnie z treścią w/w dokumentu, w razie stwierdzenia zachowania zagrażającego życiu lub zdrowiu mieszkańca w stosunku do własnej osoby i osób drugich, należy podjąć odpowiednie działania zabezpieczające (w postaci przymusu bezpośredniego). Przedstawiciele KMP zwracają w tym miejscu uwagę, iż zgodnie z regulacją zawartą w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1375) przymus bezpośredni można stosować jedynie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi. Z tego względu reprezentanci KMP zalecają

doprecyzowanie postanowień dotyczących stosowania przymusu bezpośredniego w Domu z *zasad postępowania personelu z mieszkańcem agresywnym*, tak aby ich treść nie budziła wątpliwości w zakresie kręgu podmiotów, wobec których przymus może zostać zastosowany.

6. Dyscyplinowanie

Zarówno rozmowy z mieszkańcami Domu, jak i dyrektor placówki wynika, iż w DPS nie są stosowane wobec pensjonariuszy żadne środki dyscyplinarne.

Należy w tym miejscu zaznaczyć, iż w trakcie przeprowadzania wizytacji w DPS obowiązywał regulamin pobytu mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty w Warszawie z dn. 21 listopada 2006 r. Przedstawiciele KMP zostali jednocześnie poinformowani, iż niebawem ma nastąpić zmiana regulaminu. Reprezentanci Mechanizmu otrzymali projekt regulaminu. Różnica w treści obu dokumentów dotyczy postanowienia odnoszącego się do środków dyscyplinarnych. W projekcie regulaminu brak jest takowego postanowienia. Natomiast zgodnie z treścią obowiązującego regulaminu, naruszenie niniejszego regulaminu pociąga za sobą: upomnienie udzielone przez Radę Mieszkańców, upomnienie udzielone przez dyrektora Domu, wezwanie odpowiednich służb porządkowych. Ponadto zgodnie z w/w postanowieniem regulaminu, w przypadku nagminnego łamania zasad i norm współżycia społecznego przez mieszkańca oraz nieprzestrzegania regulaminu, po zastosowaniu wcześniej wymienionych sankcji, dyrektor Domu może wystąpić do właściwego organu z wnioskiem o pozbawienie korzystania z usług świadczonych przez Dom.

Przedstawiciele KMP w tym miejscu zaznaczają, iż kwestia wymierzania kar pozostaje w ścisłym związku z konstytucyjnymi prawami i wolnościami jednostki. Stosownie do art. 31 ust. 3 ustawy z dnia 2 kwietnia 1997 r. Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 ze zm.), ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Wobec powyższego, w aktualnym stanie prawnym brak jest podstawy upoważniającej pracowników domów pomocy społecznej do stosowania wobec mieszkańców środków dyscyplinarnych.

W związku z tym, że projekt znowelizowanego regulaminu jest w trakcie procedowania, pismem z dnia 7 stycznia 2015 r. został on przekazany do Warszawskiego

Centrum Pomocy Rodzinie celem akceptacji, wizytujący odstępują od wydania zalecenia wykreślenia z regulaminu postanowień zawierających wykaz sankcji, jakie grożą mieszkańcom Domu i jednocześnie proszą o udzielenie informacji, od kiedy zacznie obowiązywać nowy regulamin pobytu mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty.

7. Prawo do ochrony zdrowia

Ekspert KMP pozytywnie ocenił poziom opieki medycznej zapewnionej mieszkańcom placówki.

Mieszkańcy Domu korzystają ze świadczeń podstawowej opieki medycznej oferowanej w Przychodni Zdrowia [*dane usunięto*]. Tylko jeden mieszkaniec Domu korzysta z usług innego lekarza. W ciągu miesiąca przeprowadzanych jest z reguły ponad 100 konsultacji. Przyjęcia pacjentów odbywają się w dyżurce pielęgniarskiej. Wizyty na terenie DPS odbywają się regularnie 2 razy w tygodniu oraz gdy zaistnieje potrzeba. W godzinach popołudniowych, a także w dni świąteczne do nagłych zdarzeń wzywane jest Pogotowie Ratunkowe.

Pensjonariusze korzystają z opieki specjalistycznej w Przychodni, do której zostają dowożeni samochodem DPS.

Raz w miesiącu w Domu przyjmuje mieszkańców na konsultacje lekarz psychiatra opłacany przez NFZ.

Zdaniem eksperta KMP, dokumentacja medyczna prowadzona jest niezwykle starannie, szczególnie i poprawnie pod względem merytorycznym. Zawiera ona: bieżące wpisy, zlecenia, badania dodatkowe oraz wypisy ze szpitala. Dobrze oceniona przez eksperta KMP została również dokumentacja pielęgniarska. Jedną uwagę dotyczyła kart zleceń mieszkańców. Zdaniem konsultanta KMP należy zalecić dopisywanie w dokumentacji pielęgniarskiej na kartach zleceń także leków zleconych doraźnie dla danego mieszkańca, zaordynowanych przez lekarzy.

Leki przechowywane są w pojemnikach osobno dla każdego mieszkańca. Zdaniem eksperta Mechanizmu są one właściwie opisane z datą dostarczenia ich z apteki. Personel Domu realizuje recepty wystawiane przez lekarzy i dostarcza je do dyżurki. Część mieszkańców przyjmuje leki samodzielnie. W związku z tym ekspert KMP zalecił sprawdzenie przez kierownika działu terapeutyczno-opiekuńczego, czy mieszkańcy, którzy biorą leki samodzielnie, są w stanie to właściwie kontrolować i czy mają czytelne zlecenia na piśmie.

Ekspert Mechanizmu wyraził w ekspertyzie potrzebę prowadzenia systematycznego ważenia mieszkańców, co stanowi dobry sposób kontroli stanu odżywienia osób przewlekle chorych i przeciwdziała ich niedożywieniu. W związku z tym zasugerował wprowadzenie opisaney praktyki odbywającej się co 3 miesiące, a w szczególnych przypadkach częściej. Natomiast w przypadku pensjonariuszy leżących zalecił dodatkowo prowadzenie pomiaru obwodu łydek i ramion z częstotliwością 1 raz w miesiącu. Wszystkie uzyskane wyniki należy odnotować.

Ekspert KMP wyjaśnił podczas podsumowania, iż wskazane jest wyposażenie personelu pielęgniarzkiego w prostą w użyciu skalę oceny depresji 15 punktową (GDS), co ułatwi wykrycie wśród populacji mieszkańców takich, którzy wymagają skierowania na konsultacje psychiatryczną.

Na terenie Domu wyodrębniono niewielki gabinet rehabilitacyjny wyposażony w następujące sprzęty: UGUL, fotel masujący, bieżnię, rowerek stacjonarny oraz sprzęty do rehabilitacji (różnej wielkości piłeczki, kółka do ściskania, espadory). Jak zauważył ekspert KMP, wyposażenie gabinetu jest zużyte i wymaga wymiany. W związku z tym zalecił on wyposażenie gabinetu rehabilitacji w nowy rowerek treningowy oraz rotor do ćwiczeń kończyn dolnych.

W DPS pracuje rehabilitant w wymiarze 4 h dziennie (od 8:00 do 12:00). Zdaniem eksperta KMP, rehabilitant jest kluczowym pracownikiem w dziale terapeutyczno-opiekuńczym i z tego powodu poddał on pod rozważenie zwiększenie wymiaru czasu pracy rehabilitanta w placówce.

Dwa razy w tygodniu prowadzona jest ogólna gimnastyka dla wszystkich mieszkańców, w zajęciach bierze udział od 8 do 10 osób. Ponadto w czasie przeprowadzania wizytacji 10 mieszkańców objętych było ofertą ćwiczeń czynnych i biernych dla osób leżących.

Ekspert KMP wskazał, iż zasadne byłoby wprowadzenie w placówce przeprowadzania oceny stanu osób zagrożonych upadkami nowoprzybyłych mieszkańców Domu. Dzięki temu badaniu można zabezpieczyć pensjonariusza w odpowiednie dla niego urządzenie (kula, laska, balkonik), co zapobiegnie jego upadkom. W związku z tym zasugerował on stosowanie przez rehabilitanta skali Tinneti w wersji skróconej.

8. Prawo do informacji

Z zebranych przez wizytujących informacji wynika, że przyjęciem nowych mieszkańców Domu najczęściej zajmuje się pracownik socjalny. Prowadzi on wywiad

środowiskowy w miejscu zamieszkania pensjonariusza, aby zebrać podstawowe informacje na jego temat. Osoba przybywająca do Domu zostaje podczas rozmowy zapoznana z zasadami funkcjonowania w placówce, z regulaminem, prawami i obowiązkami.

Na tablicy informacyjnej wywieszono zostały ogłoszenia dotyczące zasad panujących w placówce, w tym m.in.: porządek dnia, jadłospis. Na tablicy znajdują się także informacje dotyczące możliwości złożenia skargi oraz dane teleadresowe instytucji stojących na straży praw człowieka. W tym miejscu przedstawiciele KMP zalecają uzupełnienie tej listy o informacje zawierające adresy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Biura Rzecznika Praw Pacjenta oraz dane kontaktowe Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego Warszawa - Śródmieście.

Regulamin pobytu mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty został udostępniony pensjonariuszom w sali telewizyjnej w formie książeczki.

Zgodnie z treścią postanowienia § 24 ust. 2 regulaminu, dyrektor Domu przyjmuje interesantów w sprawach skarg i wniosków w każdy poniedziałek od godz. 12:00 do godz. 16:00 po uprzednim zapisaniu się w sekretariacie.

W placówce prowadzona jest księga skarg i wniosków (aktualna prowadzona od 25 stycznia 2010 r.), w której odnotowywane zostają: przedmiot skargi, wyjaśnienie oraz ostateczna decyzja. Książka znajduje się w sekretariacie Domu. Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż należy umożliwić mieszkańcom DPS anonimowe złożenie skargi, w związku z czym zalecają zmianę miejsca wyeksponowania tej księgi na miejsce ogólnodostępne dla pensjonariuszy.

Dowody osobiste mieszkańców są przechowywane u pracownika socjalnego. W tym miejscu należy wskazać, iż w myśl treści przepisu art. 79 pkt 2 ustawy z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz. U. z 2010 r. Nr 167, poz. 1131, z późn. zm.), *kto zatrzymuje bez podstawy prawnej cudzy dowód osobisty*, popełnia wykroczenie. Zgodnie jednak z wykładnią dokonaną przez Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 9 grudnia 2010 roku o sygnaturze II Aka 397/10 znamiona wykroczenia (...) polegającego na zatrzymaniu cudzego dowodu osobistego nie są wypełnione, jeżeli wejście w posiadanie dowodu nastąpiło za akceptacją i przyzwoleniem osoby uprawnionej. Pracownicy BRPO zalecają każdorazowe odbieranie zgody od mieszkańca lub opiekuna prawnego mieszkańca ubezwłasnowolnionego na przechowywanie dowodu osobistego.

9. Prawo do kontaktów ze światem zewnętrznym

Zgodnie z przekazanymi przez dyrektora placówki informacjami, mieszkańcy mają nieograniczoną swobodę w zakresie wyjść na zewnątrz, która jest jednak uzależniona od stanu psychofizycznego pensjonariuszy. Decyzję w tej sprawie podejmuje lekarz internista albo lekarz psychiatra. W praktyce mieszkańcy wychodzą na spacer w asyście opiekunów, ponieważ większość mieszkańców wymaga wsparcia.

Kwestia odwiedzin została uregulowana w § 20 regulaminu pobytu mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej Pracownika Oświaty w Warszawie. Wynika z niego, iż odwiedziny krewnych i znajomych mieszkańców odbywać się mogą codziennie w godz. od 9:00 do 20:00. Zgodnie z informacją przekazaną wizytującym, odwiedziny mogą odbywać się w: pokoju gościnnym, świetlicy, pokojach mieszkańców, sali TV oraz kuchenkach podręcznych.

Mieszkańcy DPS mogą posiadać przy sobie telefony komórkowe. Mogą także w razie zaistnienia takiej potrzeby wykonywać połączenia telefoniczne na koszt placówki na terenie kraju. Korzystają wtedy z aparatu telefonicznego umieszczonego na portierni lub w dyżurce pielęgniarek. Przedstawiciele KMP zwracają uwagę, iż umieszczenie telefonu w wymienionych miejscach może sprawić, że do treści prywatnych rozmów pensjonariuszy dostęp mają także pracownicy Domu. W związku z powyższym reprezentanci KMP zalecają zapewnienie poczucia prywatności mieszkańcom Domu podczas prowadzenia przez nich rozmów telefonicznych.

Korespondencja nie podlega kontroli.

10. Oddziaływania kulturalno-oświatowe i terapeutyczne

W DPS zatrudniony jest instruktor terapii zajęciowej, który systematycznie prowadzi zajęcia: arteterapii, muzykoterapii i biblioterapii.

W placówce organizowane są różnego rodzaju imprezy okolicznościowe, w tym zabawy o charakterze cyklicznym (np. Spotkanie Walentynkowe, Bal Karnawałowy, Światowy Dzień Seniora, itp.) oraz spotkania okazjonalne. Wśród tych ostatnich należy wymienić m.in.: koncert pianistyczny z okazji Dnia Kobiet, letni występ pianistyczny, Jasełka wystawiane przez dzieci z przedszkola „Jaśminowy Gaj”.

W ramach aktywizacji i integracji mieszkańców ze środowiskiem lokalnym w 2014 r. została nawiązana współpraca z innymi Domami Pomocy Społecznej oraz szkołami i innymi instytucjami.

Placówka dysponuje biblioteką zawierającą zbiór 1000 egzemplarzy książek (stałych tytułów) oraz 150 egzemplarzy tytułów wypożyczanych dwa razy do roku z Wypożyczalni Kompletów Książek Biblioteki Publicznej Dzielnicy Mokotów w Warszawie.

Kwestia, która zdaniem przedstawicieli KMP wymaga podniesienia, to zapewnienie mieszkańcom Domu kontaktu z psychologiem. Zgodnie z treścią przepisu § 6 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia z dnia 23 sierpnia 2012 r. w *sprawie domów pomocy społecznej* (Dz. U. z 2012 r., poz. 964), *warunkiem efektywnej realizacji usług opiekuńczych i wspomagających jest zapewnienie mieszkańcom domu kontaktu z psychologiem (...)*. Tego typu kontakt zapewniony zostaje mieszkańcom, którzy ze względu na stan psychofizyczny wymagają interwencji psychologicznej świadczonej przez psychologów zatrudnionych w Poradni Zdrowia Psychicznego. Taka pomoc finansowana jest z NFZ, jednak należy pamiętać, iż zakres usług realizowanych przez psychologów ograniczony jest obowiązującymi przepisami dotyczącymi rozliczeń z NFZ. W związku z tym, w rzeczywistości jedynie ten pensjonariusz Domu ma dostęp do pomocy psychologicznej, którego stan psychofizyczny można zakwalifikować jako psychopatologiczny i jako taki wymaga interwencji psychologa. Natomiast przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż psycholog pracujący w DPS może angażować się w szereg zadań, niekoniecznie skoncentrowanych jedynie na pracy klinicznej lub interwencji kryzysowej, ale także profilaktycznej, podnoszącej jakość życia mieszkańców Domu. Warto w tym miejscu zaznaczyć, iż w DPS dla osób w podeszłym wieku duże znaczenie ma praca związana z diagnozowaniem oraz podtrzymywaniem funkcji poznawczych mieszkańców. Z tego powodu reprezentanci KMP zalecają nawiązanie współpracy z psychologiem, który będzie zajmować się całą populacją mieszkańców Domu, nie jedynie tymi pensjonariuszami, których stan wymaga podjęcia interwencji.

W czasie przeprowadzania wizytacji w placówce nie działał samorząd mieszkańców, jednak jak wynika z rozmowy z dyrektorem Domu oraz z analizowanej dokumentacji, pensjonariusze mają możliwość prowadzić działalność samorządową na terenie Domu. Na wniosek większości mieszkańców Domu może być powołana i działać Rada Mieszkańców. Z wyjaśnień dyrektora placówki wynika, że w czasie, gdy była przeprowadzana wizytacja, wśród mieszkańców nie było osób chętnych do tej działalności. Przedstawiciele KMP rozumieją, iż idea samorządności wśród pensjonariuszy wymaga ich chęci i zaangażowania. Warto zachęcać mieszkańców Domu do aktywizacji w tym obszarze.

11. Warunki bytowe

Dom znajduje się w budynku położonym przy Łazienkach Królewskich, do których pensjonariusze udają się na spacer. Mieszkańcy Domu w ramach spędzania wolnego czasu mają do dyspozycji: salę koncertową, w której odbywają się msze święte, salę telewizyjną, gdzie znajduje się również biblioteka DPS.

W skład pokoju mieszkańca wchodzi pomieszczenie mieszkalne oraz mała łazienka przyległa do pokoju. Ponadto na każdym piętrze wyodrębniono łazienki ogólnodostępne. Pokoje pensjonariuszy mają schludny wygląd, każdy mieszkaniec może przyozdabiać je zgodnie ze swoimi upodobaniami. Rzeczy osobiste mieszkańca przechowywane są w zamykanych na klucz szafach.

Pokoje wyposażone są w system sygnalizacji przyzywowej umiejscowiony na jednej ze ścian pokoju. Wątpliwości przedstawicieli KMP budzi możliwość użycia systemu alarmowego przez mieszkańców ze względu na jej dostępność. W przypadku leżącego mieszkańca Domu – pana [dane usunięto] – nie był on w stanie skorzystać z sygnalizacji przyzywowej, gdyż nie znajdowała się ona w zasięgu jego rąk (pokój nr 214). Przedstawiciele KMP zalecają takie zamontowanie sygnalizacji przyzywowej, aby możliwe było skorzystanie z niej przez każdego mieszkańca Domu niezależnie od jego stanu fizycznego.

Pensjonariusze korzystają z posiłków gotowanych na miejscu. Co do zasady, potrawy przygotowywane dla mieszkańców Domu z dietą papkową przygotowywane są w ten sposób, że posiłki wytrawne są mieszane razem, natomiast słodkie podawane są: osobno zupa i osobno drugie danie. Przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż posiłek dla takich osób powinien być jednodaniowy i mieć postać specjalnie przygotowanej zupy (umożliwiającej łatwe przełykanie) wzbogaconej o produkty białkowe, dlatego też reprezentanci Mechanizmu zalecają przygotowywanie posiłków we wskazany sposób.

Wątpliwości przedstawicieli KMP wzbudziła analiza zapisów dokumentujących odbywanie przez mieszkańców Domu kąpiele. Na podstawie wybranych wpisów (dotyczących: [dane usunięto], [dane usunięto], [dane usunięto], [dane usunięto]) wynika, iż w ciągu miesiąca odbywają się trzy kąpiele. W tym miejscu przedstawiciele KMP proszą dyrektora placówki o wyjaśnienia w sprawie częstotliwości zabiegów pielęgnacyjno-higienicznych oferowanych pensjonariuszom.

Dom nie jest objęty systemem monitoringu wizyjnego.

12. Sytuacja osób z niepełnosprawnościami

Wejście do budynku charakteryzuje się wysoką dostępnością, co oznacza, że samodzielne korzystanie z budynku przez osoby z niepełnosprawnościami jest możliwe. Przedstawiciele KMP zwrócili uwagę na brak kontrastów umieszczonych na szklanych drzwiach wejściowych.

Szerokość wszystkich ciągów komunikacyjnych w budynku wynosiła 185 cm, tym samym spełniają one warunek dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Poruszanie się pomiędzy kondygnacjami budynku możliwe jest poprzez schody oraz windę. W przypadku tej drugiej przedstawiciele KMP wyrazili swoje wątpliwości związane z brakiem przestrzeni manewrowej w windzie oraz faktem, iż szerokość wejścia do windy wynosi 80 cm. Zalecana szerokość wejścia do windy (gwarantująca swobodnie poruszanie się osobom korzystającym z wózków inwalidzkich) powinna wynosić min. 90 cm. Taki stan rzeczy związany jest z ograniczonymi możliwościami wprowadzenia zmian konstrukcyjnych budynku. Wymiary poręczy okalającej schody wynosi 84 cm (górna krawędź) oraz 81 cm (dolna krawędź), podczas gdy optymalne jest umieszczenie poręczy na wysokości 90 cm oraz 75 cm od przedniej krawędzi stopnia.

Pomiary szerokości drzwi prowadzących do pokoi mieszkańców wskazują, iż wynosi ona 80 cm, podczas gdy zalecana szerokość drzwi (gwarantująca swobodnie poruszanie się osobom korzystającym z wózków inwalidzkich) powinna wynosić min. 90 cm.

Należy zaznaczyć, iż w łazienkach usytuowanych przy pokoju mieszkańców brakuje przestrzeni manewrowej.

Jedna z ogólnodostępnych łazienek jest oznaczona jako dostosowana do potrzeb z niepełnosprawnością. Pomieszczenie to w szerokim zakresie spełnia warunek dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Drzwi prowadzące do tego pomieszczenia mają optymalną szerokość 90 cm, w łazience znajduje się odpowiednia przestrzeń manewrowa. Osoba poruszająca się na wózku inwalidzkim ma możliwość swobodnego podjechania do muszli ustępowej i transferu na nią z dwóch stron. Umywalka umieszczona jest na wysokości 88 cm (górna krawędź) i 73 cm (dolna krawędź). Optymalna wysokość wynosi odpowiednio 85 cm i min. 70 cm. Zastrzeżenia przedstawiciele KMP wzbudziła zastosowana przy umywalce bateria, która wyposażona jest w krótką dźwignię. Przedstawiciele KMP zalecają użycie optymalnej baterii z przedłużoną dźwignią lub uruchamianą na fotokomórkę.

Tablice informacyjne zostały zamontowane w takiej wysokości, iż istotne informacje znajdują się na wysokości powyżej 135 cm (dolna krawędź tablicy informacyjnej wynosi 135 cm, górna – 195 cm), co sprawia iż stają się one niedostępne dla osób z niepełnosprawnością.

Warto byłoby umieścić je na wysokości 120 cm od poziomu podłoża, dzięki czemu będą one dostępne także dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

W placówce nie zostały zastosowane rozwiązania ponadstandardowe, takie jak np.: ścieżki fakturowe, mapy dotykowe, udogodnienia dla osób niesłyszących/niedosłyszących.

Zdaniem przedstawicieli KMP placówka nie jest w pełni przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością fizyczną. W szczególności uwagę reprezentantów KMP zwraca brak przestrzeni manewrowej w windzie oraz wąskie drzwi prowadzące do niektórych pomieszczeń budynku.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że zgodnie z przyjętą w dniu 1 sierpnia 1997 roku przez Sejm RP Kartą Praw Osób Niepełnosprawnych (M. P. z 1997 r., Nr 50, poz. 475), osoby niepełnosprawne mają prawo życia w środowisku wolnym od barier funkcjonalnych. Nadto Polska w dniu 6 września 2012 roku ratyfikowała przyjętą w dniu 13 grudnia 2006 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych Konwencję o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 1169). Zgodnie z jej treścią należy umożliwić osobom niepełnosprawnym niezależne życie i pełny udział we wszystkich jego sferach.

W związku z powyższym przedstawiciele KMP zalecają całkowite dostosowanie placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością w czasie przeprowadzania najbliższego remontu placówki.

13. Prawo do praktyk religijnych

Rozmowy z mieszkańcami DPS wskazują, iż w placówce przestrzegane jest prawo do praktyk religijnych. Co niedziela zatrudniony w Domu kapelan odprawia mszę świętą.

14. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

Dyrektorowi placówki:

1. zapewnienie poczucia prywatności mieszkańcom Domu podczas prowadzenia przez nich rozmów telefonicznych;
2. doprecyzowanie postanowień dotyczących stosowania przymusu bezpośredniego w Domu *z zasad postępowania personelu z mieszkańcem agresywnym* tak aby ich treść nie budziła wątpliwości w zakresie kręgu podmiotów, wobec których przymus może zostać zastosowany;

3. zamontowanie sygnalizacji przyzywowej, aby możliwe było skorzystanie z niej przez każdego mieszkańca Domu niezależnie od jego stanu fizycznego;
4. wprowadzenie i stosowanie oświadczeń o wyrażeniu przez mieszkańca (lub jego opiekuna prawnego) zgody na przechowywanie jego dowodu osobistego w depozycie domu lub u konkretnie wskazanej osoby;
5. dopisywanie w dokumentacji pielęgniarskiej na kartach zleceń także leków zleconych doraźnie dla danego mieszkańca, zaordynowanych przez lekarzy;
6. całkowite dostosowanie placówki do potrzeb osób z niepełnosprawnością w czasie przeprowadzania najbliższego remontu placówki;
7. doposażenie gabinetu rehabilitacji w nowy rowerek treningowy oraz rotor do ćwiczeń kończyn dolnych;
8. uzupełnienie listy danych teleadresowych instytucji stojących na straży praw człowieka o informacje zawierające adresy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Biura Rzecznika Praw Pacjenta oraz dane kontaktowe Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego Warszawa - Śródmieście.
9. przygotowywanie posiłku dla osób z dietą papkową w taki sposób, aby był on jednodaniowy i miał postać specjalnie przygotowanej zupy (umożliwiającej łatwe przełykanie) wzbogaconej o produkty białkowe;
10. nawiązanie współpracy z psychologiem, który będzie zajmować się całą populacją mieszkańców Domu
11. zorganizowanie dla pracowników DPS warsztatów z zakresu przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

II. Organowi prowadzącemu:

1. zapewnienie Domowi Pomocy Społecznej wsparcia finansowego w zakresie realizacji zaleceń: pkt 3, 6, 7, 11.